

VÕRU KREUTZWALDI GÜMNAASIUM

LAURI KASAK

11.B KLASS

RUDOLF PIHO ELULUGU

JUHENDAJA ARTHUR RUUSMAA

SISSEJUHATUS

Selle uurimistöö pühendan Rudolf Piho mälestusele – mehele, kes oli kauaaegne Võru linnaarst ja Võru haigla peaarst.

Valisin Rudolf Piho eluloo oma uurimistöö teemaks, sest ta on minu kodulinna üks kuulsamaid mehi ja üks kuulsamaid arste ning varem polnud temast keegi uurimistööd teinud. Teemavalikule aitas kaasa ka see, et Rudolf Piho oli minu vanavanaonu.

Uurimistööd alustasin 2011. aasta suvel, kui pöördusin sugulaste poole, et saada Rudolf Piho kohta fotosid, dokumente ja informatsiooni. Samuti otsisin internetist igasugust materjali, mis aitaks uurimistöö valmimisele kaasa. Palju abi oli Juhan Ennulo raamatust „Kirurg meenutab“, kust sain ülevaate toonaste arstide töödest ja tegemistest ja Rudolf Pihost kui Võru linnaarstist. Samuti oli seal kirjutatud Rudolf Pihoga juhtunud naljakatest juhtumitest ja seikadest.

Palju abi sain ka Võrumaa muuseumist, mille kogudes oli mitmeid dokumente, fotosid ja esemeid, mis kajastasid Rudolf Piho tegevust arstina.

Eesti Ajaloo Arhiivist sain materjale, mis kajastasid Rudolf Piho haridusteed ja tema õpinguid Tartu ülikoolis.

Töö põhieesmärk oli võimalikult palju teada saada kodukandi ühest kuulsamast mehest, keda võrulased teavad kui kauaaegset linnaarsti ja Võru uue haiglahoone rajajat.

Uurimistöö koosneb neljast peatükist. Esimeses peatükis annan ülevaate Rudolf Piho eluloost, teises peatükis käsitlen Rudolf Piho perekonda, kolmandas peatükis vaatlen Rudolf Piho tööd arstina ja neljandas peatükis saab lugeda naljakatest juhtumistest ja seikadest doktor Piho elus.

Vaatamata raskustele oli töö tegemine meeldiv, sest sain teada palju huvitavat Rudolf Piho kohta, kellest uurimistöö algul ei teadnud ma peaaegu mitte midagi. Samuti sain palju uut ja huvitavat teada oma suguvõsa kohta.

Täna kõiki, kes aitasid selle töö valmimisele kaasa, eriti suur tänu töö juhendajale Arthur Ruusmaale, kelle abita poleks ma käesolevat uurimistööd valmis saanud.

Täna kõiki oma sugulasi, eriti Kaja ja Toomas Kasakut, Kairit Teesaart, Vilmos Szötsi ja paljusid intervjuueeritavaid, kes leidsid aega minu küsimustele vastamiseks ja kõiki, kes minu uurimistöö valmimisele kuidagi kaasa aitasid.

I PEATÜKK. RUDOLF PIHO NOORPÕLV JA KOOLIAASTAD

Rudolf (Rudolph) Piho sündis 2. jaanuaril (14. jaanuaril ukj¹) 1888. aastal Orava vallas Jantra külas Piho talus talupidajate Johann ja Maria Piho peres.

3. mail 1889. aastal välja antud sünnitunnistuse koopial on saksakeelses osas nimena kirjas Rudolph Pihho, mis vene keeles on mugandatud nimena Rudolf Piho (vt lisa 1) ja see variant on saanudki edaspidiste dokumentide vormistamise aluseks.²

1898. aastal läks Rudolf Piho õppima Pihkva (kubermangu) gümnaasiumi ja selleks sünnitunnistuse koopiat ilmselt nõutigi. Pihkvas õppis R. Piho kaheksa aastat ning 30. mail 1907. aastal anti talle lõputunnistus nr 4563 (vt lisa 2).

Tema õpitulemused olid head, vaid matemaatika, vene ja vana slaavi keel ning ladina keel hinnati rahuldavateks.³ Pihkva gümnaasiumi lõpetamisel tehtud foto, mis on tõestatud Võru notari Gabrieli poolt 23. augustil 1907. aastal, esitas R. Piho Tartu Ülikooli arstiteaduskonda astumisel.

---

¹ ukj – uue kalendri järgi

² EEA 402.1.20729.1.9

³ VK 5459:2 Ar.2039:2

Fotokoopia Pihkva kubermangu gümnaasiumi õpilasest Rudolf Pihost (fotograaf O. Parli Pihkvas)⁴

24. augustil 1907. aastal immatrikuleeriti Rudolf Piho Tartu Ülikooli (Imperaatorliku Jurjevi Ülikooli) arstiteaduskonna tudengiks: talle väljastati matrikkel nr 21546 (vt lisa 3) ja anti üliõpilasvormis tehtud fotoga üliõpilaspilet.

⁴ VK 5459:8 Ar.2039:8

Imperaatorliku Jurjevi Ülikooli (Tartu Ülikooli) Meditsiinifakulteedi õpilase Rudolf Piho üliõpilaspilet⁵

Ülikoolikursuse läbis R. Piho 1913. aastaks ja õiendas eksamid arstikutse (lekar) saamiseks, mille kohta väljastati 12. septembril 1913. aastal tunnistus nr 1695 (vt lisa 4) ja Rudolf Piho andis arstivande (vt lisa 5). 16. novembril 1913. aastal anti Rudolf Pihole diplom arstikutse omandamise kohta.

---

⁵ VK 5459:7 Ar.2039:7

ПО УКАЗУ

Его Императорскаго Величества

НИКОЛАЯ II

САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО

и проч. и проч. и проч.

Медицинскій Факультетъ ИМПЕРАТОРСКАГО Юрьевского Университета

СИМЪ СВИДѢТЕЛЬСТВУЕТЪ, ЧТО

Рудольфъ Югановичъ Пихо,

по выдержаніи испытанія, опредѣленіемъ Медицинскаго Факультета
ИМПЕРАТОРСКАГО Юрьевского Университета 12-го Сентября 1913 г.
№ 2235. утверждень въ степени

ЛЪКАРЯ.

ЮРЬЕВЪ, Ноября 16-го дня 1913 года.

Ректоръ Университета В. АЛЕКСОНДРОВЪ

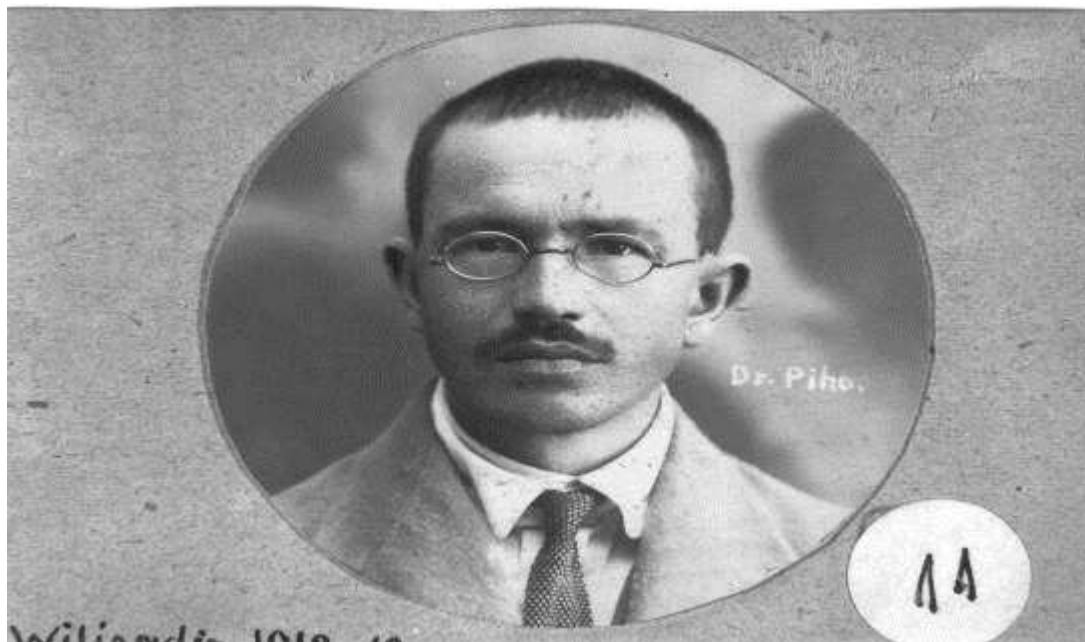
Деканъ Медицинскаго Факультета А. ФАРАДОНОВЪ

Rudolf Piho arstidiplom⁶

⁶ EEA 402.1 20730, e.10

Ülikoolist sai Rudolf Piho pikendust sõjaväeteenistusest ja jäi Tartusse tööle, kuid puhkenud I maailmasõda viis ka tema sõjarinnete ja Rudolf Piho teenis sõjaväehaiglates ning sanitaarrongil.

2. oktoobril 1916. aastal sai ta sanitaarrongil teenides peast raskesti haavata ja viidi sõjaväehaiglasse. Eesti Vabadussõja puhkedes alustas R. Piho 25. novembril 1918. aastal teenistust 3. jalaväerügemendi vanemarstina. Siin hinnati tema organiseerimisvõimet sõjaväehaigete vastuvõtmisel ja sisseseadmisel.

Dr Piho 3. rügemendi vanemarstina 1919. aastal⁷

Vabadussõja lõppedes teenis ta teise diviisi laatsaretis ja lahkus kaitseväeteenistusest 5. oktoobril 1920. aastal sanitaarvägede kapteni auastmes.⁸

Rudolf Piho teeneid Vabadussõjas märgiti 2. novembril 1921. aastal I liigi III järgu Vabadusristiga, hilisema meditsiinilise tegevuse eest pälvis Piho 6. juunil 1930. aastal Kotkaristi V klassi teenetemärgi ja 20. veebruaril 1936. aastal Eesti Punase Risti II klassi teenetemärgi.

---

⁷ VKF 1499:3

⁸ VK 3952 R.471 Eesti Vabadusristi kavalerid, Tallinn 1935, lk 248.

Rudolf Pihole omistatud teenetemärgid. Vasakult I liigi 3. järgu Vabadusrist, Kotkaristi V klassi teenetemärk ja Eesti Punase Risti II klassi teenetemärk⁹

Doktor Piho ei rääkinud palju, kuid ta oskas kuulata ja seetõttu teadis palju elust-olust Võrus ja mujal, tundis oma patsiente ja kaaskodanikke. Rudolf Pihole meeldisid üle kõige mesilased, ta tegeles aktiivselt mesindusega ja tellis mesilasemasid isegi Kaukaasiast.

---

⁹ Eesti riiklikud teenetemärgid, Eesti Vabariigi Riigikantselei, Tallinn 1998.

Doktor Rudolf Piho oli kultuurilembeline, talle meeldis teatris käia, eriti meeldisid talle Vanemuise teatri lavastused. Meelistegevus oli Pihol ilukirjanduse lugemine, suur lemmik oli tal vene klassikaline kirjandus.

Oma vabad hetked veetis ta Orava vallas Jantras või tegi puhkusereise teistesse linnadesse. Paljud leiavad, et dr Piho koormas end tööga üle ja see mõjus ka tema tervisele. Oma viimased eluaastad veetis Piho ilukirjandust lugedes ning meditsiini- ja ilukirjanduslikest teostest märkmeid tehes. Kuid ka Jantras ei saanud Piho rahu, sest seal käisid patsiendid, kes tahtsid dr Piholt abi saada ja alati oli koridor patsientidest pungil.¹⁰

Rudolf Piho lahkus meie hulgast 83-aastasena 30. detsembril 1971. aastal, tal diagnoositi südamelihase kahjustus sklerootilisel alusel pärgarterite lupjumisega. Ta maeti 4. jaanuaril 1972. aastal Pindi Jaani kalmistule oma perekonna platsile.¹¹

II PEATÜKK. RUDOLF PIHO PEREKOND

Talupidajate Johan ja Mari Piho peres oli 11 last: Rudolf, Paul, Otto, Johan, Julie, Miili, kaksikud Jaan ja Anna, kaksikud – veel üks Jaan ja kaksikõde või kaksikvend – ning ühe lapse kohta andmed puuduvad. Kaksikute paar ja nimetu laps surid kohe peale sündi ja seetõttu nende kohta andmed ka puuduvad.

Rudolfi isa Johan (Johann, Juhan) Piho (Pihho) sündis 30. märtsil 1838. aastal. Ta töötas aednikuna Tartu lähedal Raadil parun von Liphardi mõisas. Ustava ja hea töö eest premeeris parun von Liphart teda Tartu mõisa äärealal Orava vallas Jantra külas asuva renditaluga, mis sai nimeks Piho talu. Johan Piho suri kodutalus 24. aprillil 1919. aastal ja ta maeti Pindi Jaani kalmistule perekonna platsile.

---

¹⁰ Dr Rudolf Piho meenutab Kaja Kasak.

¹¹ EELK Pindi koguduse matuseraamat 1950–1995, saadud meili teel Pindi koguduse õpetajalt Argo Oleskilt.

Perekond Piho hauaplats Pindi Jaani kalmistul. L. Kasaku foto, 19.06.2011¹²

Rudolfi ema Mari (Maria) Piho (sündinud Kõiv) sündis 18. märtsil 1843. aastal ja elas Piho talus, kus ta oli kodune ja tegeles lastekasvatamisega ning tegi erinevaid majapidamis- ja talutöid. Mari Piho suri 17. jaanuaril 1931. aastal ja ta maeti perekonna platsile Pindi Jaani kalmistul.

Mari Piho (tema passipilt) perekonna arhiivist. Fotograaf ja pildistamise aeg teadmata¹³

---

¹² Foto perekond Kasaku erakogust.

¹³ Foto perekond Kasaku erakogust.

Johani ja Mari lastest on teada järgmist.

Paul Piho (1881–1946) oli maksuametnik Petseris. Ta on maetud perekonna platsile Pindi Jaani kalmistul.

Otto Piho sündis 30. novembril 1875. aastal ja oli sõjaväelane, kes jäi sõjatandril teadmata kadunuks.

Julie (Juuli) Piho (1878–1961) (vt lisa 13) abiellus Jaan Kasakuga (1869–1952), kes oli pärit Kasaritsast Koloreinu külast. Julie ja Jaani perre sündis neli last: pojad Paul (suri lapsena), Rudolf (1913–1963) ning tütred Meeta (1919–2010) ja Bärtha (Bertha) (1900–1994). Rudolf Kasaku peres oli kaks last – Kaja (12.04.1955) ja Toomas (06.01.1959). Toomas Kasaku lapsed on Anti (28.12.1989) ja Lauri (18.06.1994) – selle uurimistöo autor.

Julie Kasak on maetud perekond Kasakute platsile Pindi Jaani kalmistul.

Perekond Kasaku hauaplats Pindi Jaani kalmistul. L. Kasaku foto, 19.06.2011¹⁴

Rudolf Piho abiellus saksa päritolu meditsiiniõe Anna Langea (sündinud 1. mail 1900. a) , nende perre sündis 14. novembril 1924. aastal tütar Virve Piho Lange. Rudolf Piho suure töökoormuse tõttu pereelu lagunes ja sõja ajal nende abielu lahutati, Anna Lange lahkus koos tütrega Saksamaale Stuttgarti. Anna edasise saatuse kohta andmed puuduvad.

Saksamaal abiellus Virve Piho Lange ungari päritolu mehega ja sai uueks perekonanimeks Szöts. Mees võitles II maailmasõja ajal sakslaste poolel Alemnas ja oli seetõttu Virvele vastuvõetav. Virve abikaasa ja poja Mochise isa õppis kunsti ja restaureerimist Tübingeni Kunstiakadeemias ja sai tööd keraamikuna Anforas, kust jäi pensionile 1992. aastal.

---

¹⁴ Foto perekond Kasaku erakogust.

Virve Piho Lange Szöts õppis keeli Tübingeni Ülikoolis ja omandas doktorikraadi antropoloogia, etnoloogia ja sotsioloogia erialal. Ta oli esimene, kes seletas lahti sotsiaalsete klasside kihistumise asteekide ühiskonnas.

1950. aastal kolis pere Mehhikosse, kus Virve tegeles õpitud erialadel ja kirjutas mehhikokeelseid jutu- ja lasteraamatuid. Oma viimastel eluaastatel elas Virve Piho Lange Valle de Bravos, kus ta 20. juulil 1990. aastal suri. Poja Vilmos Szötsi andmetel on ema maetud kuhugi Saksamaale, kuid mitte Stuttgarti.

Virve poeg Vilmos Szöts (on kasutanud ka oma teist nime Mochis Piho) sündis 1947. aastal Stuttgartis. Kuna 1950. aastal kolis pere Mehhikosse Valle de Bravosse, veetis Vilmos Szöts oma lapsepõlve põhiliselt Valle de Bravo talupoegade seltsis, kes õpetasid talle, kuidas elus toime tulla ja läbi lüüa.

Virve Piho Lange Szöts (paremal) koos poja Vilmos Szötsiga (Mochis Pihoga) Valle de Bravos 1965. aasta paiku. Fotograaf teadmata¹⁵

Valle de Bravos avas Vilmos oma antiigipoe Poplana (tlk *jutuvada*), pidas seda umbes 20 aastat ning siis müüs selle edasi. Vilmos alustas õpetajatööd kohalikus koolis, kus õpetas looduses toimetulekut ja filmindusega seotud aineid.

Samuti avaldas ta aastaid kohalikus ajalehes Opossum artikleid erinevate piirkondade loodusest ja ajaloost.

Praegu elab Vilmos Szöts Valle de Bravos ja tal on oma telesari „Las Andadas con el Mochis“, kus ta uurib loomi, madusid, putukaid ja erinevaid loomaliike.

---

¹⁵ Foto Kaja Kasaku erakogust.

Vilmos Szöts (Mochis Piho) oma telesarja „Las Andadas con el Mochis“ võtetel. Pilt on tehtud 2008. aastal ja pildil on ta 61-aastane. Fotograaf teadmata, foto pärineb suhtlusportaalist Facebook¹⁶

III PEATÜKK. RUDOLF PIHO VÕRU LINNAARSTINA JA VÕRU LINNAHAIGLA JUHATAJANA

1920. aastal läks Rudolf Piho kaitseväest erru ja alustas arstipraksist Võru linnaarstina. Linnaarsti ameti saamiseks tuli läbida Tartu Ülikooli arstiteaduskonna juures linna- ja maaarstide kursused, pärast eksamite sooritamist anti lõpetanutele maa- ja linnaarsti õigused.

Linnaarsti ülesanne olid tasuta arstiabi andmine kehvematele kodanikele, kes olid ülalpidamisel linna vanadekodudes või kes linnavalitsuselt hoolekande korras abi said. Selliste haigete juurde pidi linnaarst ka koju minema, kui haige ei suutnud ise tulla ambulatooriumi, mis asus linnahaigla ruumides.

Linnaarst täitis väikelinnades ka sanitaararsti ülesandeid ja seetõttu pidi ta kaks korda aastas (vajaduse või kaebuse korral ka sagedamini) inspekteerima linna tervishoiuasutusi (nõuandlad, praktiseerivate arstide ja hambaarstide kabinetid) ja paljusid teisi asutusi, nagu apteegid, võõrastemajad, restoranid, toiduainete kauplused, õllelaod, saunad jne. Linnaarsti kohustuste hulka kuulus nakkushaiguste ravimine ja nende tõrje, sealhulgas suguhaiguste kontrollimine prostituutidel ja vajaduse korral viimaste sundravile paigutamine.

16

<http://www.facebook.com/photo.php?fbid=79174270423&set=a.79173710423.156324.79158090423&type=3&theater> (28.10.2011)

Linnaarst oli kohustatud kohtule ekspertiise tegema. Eriti raske oli see vaimuhaiguse puhul. Linnaarst oli noorte kaitsevõlge kutsumise komisjoni liige, seejuures tuli sinna ilmuda kordamööda Võru maa-arstiga.¹⁷

Eesti iseseisvuse ajast peale hakkas Võru linnavalitsus jõudumööda hoolt kandma selle eest, et linna haigla muutuks rohkem rahva tervishoiuasutuse moodi. Olgugi, et suureks takistuseks oli haigla ruumide ja seadmete puudulikkus, ikka püüti üht-teist parandada. Nii palgati 1927. aasta sügisel haigla teenistusse abiks seni ainsale arstile-juhatajale (Rudolf Pihole) vastava erialase ettevalmistusega kirurg (Juhan Ennulo), mille järele oli juba ammu vajadus. Seda tõendas ka asjaolu, et järgmistel aastatel patsientide arv kahekordistus.

Võru linnahaigla naistepalat 1928. aastal, velsker G. Piir¹⁸

Rudolf Piho töötas linnaarstina 6. aprillini 1932. aastal. Sellest aastast alates jäi ta ainult linnahaigla juhatajaks. Võru linnahaigla haavaosakonna juhatajaks-arstiks sai dr med Juhan Ennulo (kellest sai Rudolf Piho loobumise järel ka Võru linnaarst); sise-, naiste- ja sünnitusosakonna juhatajaks-arstiks jäi edasi dr Rudolf Piho; haigla röntgenikabineti juhatajaks sai dr W. Lutzover ja bakterioloogia laboratooriumi juhatajaks dr L. Pääsuke.¹⁹

¹⁷ VK 1651 R.142:2 Ennulo, Juhan 1976. Kirurg meenutab, Tallinn, lk 71.

¹⁸ VKF 518

¹⁹ VK 4659:11 R 667:11 Võru linna haigla vanasti ja praegu, kirjutanud linnapea Fr. Suit ja haigla juhataja dr Rudolf Piho, Võru 150 aastat, Võru 1934. a., lk 16.

Võru linnahaigla personal 1936. aastal. Istuvad (vasakult) kirurg J. Ennulo, perenaine A. Kolk, vanemõde E. Piir, haigla juhataja R. Piho, õde-ämmaemand M. Mingas, röntgenoloog W. Lutzuver. Seisavad noorempersonal ja köögitöölised. Kõige ülemises reas vasakult esimene velsker G. Piir. Foto J. Niilus²⁰

Linnaarsti ametist loobudes sai Rudolf Piho rohkem aega pühendada uue haigla peahoone ehitamisele. Kuni haigla uue peahoone avamiseni (1. aprillil 1933. a) võisid haigla vanad hooned mahutada normaalselt ainult 25 haigevoodit. See arv osutus juba ammu liig väikeseks ja haigla juhatus oli paratamatult sunnitud tihtilugu võtma vastu haigeid nii palju kui ruumidesse mahtus.

Ühelt poolt ruumide kitsikus ja teiselt poolt asjaolu, et haigla vana peahoone, mis ehitati ligi 100 aastat tagasi (1827. aastal), ei vastanud oma jaotuse poolest enam juba ammu ajanõuetele ega Eesti Vabariigi ajal antud määrustele, sundiski linnavalitsust asuma uut ja ajakohast peahoonet ehitama.²¹

Uue hoone valmimisega lisandus 29 voodikohta ja nüüd võis linnahaigla korraga vastu võtta 54 patsienti. Uue linnahaigla projekteeris 1929. aastal arhitekt Elmar Lohk (see oli esimene tema projekteeritud haiglahoone, hiljem sai ta Rootsis kuulsaks just haiglate projekteerijana).

---

²⁰ VKF 735

²¹ VK 4659:11 R. 667:11 Võru linna haigla vanasti ja praegu, lk 15.

Ruumide projektlahenduse koostasid haigla juhataja Rudolf Piho ja insener E. Willmann. Haiglahoone oli U-kujulise põhiplaaniga kahekorruseline puumaja, mille peafassaad oli Tamula järve poole.

Hoone alumisel korrusel oli viis palatit, arstituba, kontor ja abiruumid, ülemisel korrusel neli arstituba, kaks operatsioonisaali, arsti korter ning ravikabinet ja röntgenikabinet. Haigla juurde kuulus ka bakterioloogia laboratoorium. Kogu hoones oli veevõrk sooja ja külma veega. See haiglakompleks töötas kuni 15. maini 1982. a, mil avati uus haiglahoone Kubijal.²²

Võru linnahaigla hoone, mis valmis 1933. aastal. Fotograaf M. Pakler 1988. aastal²³

Linnahaigla tegevuse arendamist haigla juhataja dr R. Piho ajal näitavad üksikute haigusjuhtude erinevad arvud.²⁴

	1921. a	1933. a
nakkushaigused	29	59
suguhaigused	46	52
närvi-ja vaimuhaigused	4	17

²² Ruusmaa, Arthur. Võru linna maja. Võru linnahaigla kompleks Karja tänavas. – *Wõrumaa Teataja*, 26.09.2009.

²³ VKF 1159:3

²⁴ VK 4659:11 Võru linnahaigla vanasti ja praegu, lk 15.

silmahaigused	5	2
kõrvahaigused	1	11
nahahaigused	26	21
kehavigastused ja haavahaiged	31	58
naistehaigused	8	26
sünnitusabi	7	108
sisehaigused	81	349
Kokku	238	700

Nagu tabelist näha, tuli Võru linnahaiglal anda abi mitmes valdkonnas. Linnahaigla uue peahoone avamisega paranes Võru linna tervishoiu tase märgatavalt. Doktor Pihol oli oma arstipraksis veel ka kodus aadressil Lembitu 3, kus ta võttis patsiente vastu pärast tööd ja puhkepäevadel. Neil päevil külastasid teda väga paljud maainimesed.²⁵ 1937. aastal tuli Dr. Pihol ravida tüüfust.

---

²⁵ VK 1958 R.156:11 Songa, S. 1922. aasta kalender ja Võru-Petseri aadressraamat, lk 27.

VKTA 503:4

Tähest lehte 6 lehtelülge.

Harald Haidar

Niimaa p.-ag.

Wõru-Walga-Petserimaa häälekanõja

Kaasanded aasta ja poolaasta lehtidele: ajakirjad „Põlumees“, „Ühisõud“ ja „Maasõud“ — aasta fr. 1.—, 6 kuud 60 f. Ajakiri „Eesti Tala“ aasta 60 int., 6 kuud 35 f.

Üksik number 5 senti. Ilmub kaal esmaspäeval, lehtnädalal ja reedel. Toimetaja ja kirjastaja: Wõru, Püri t. 16, tel. 169. Müüj. tel. 14. Kirjastaja, tel. 92.

Kuulutuste hind: üks millimeter ühes nädalas kuulutuste kohta 5 senti, lehe esimesel ja teisel 12 senti. Wõruaast 10 senti. Telemüügi hind: 1 kuu peale 55 f., 3 kuu peale 1 fr. 60 f., 6 kuu peale 3 fr., 12 kuu peale 6 fr. Müüjakoost 1 kroon fuus.

Pea- ja vastutawtoimetaja Jaan Murro. Väljaandja H.-L. Wõrumaa Siu Kirjastus o.ä. „Ede“ täht Wõrus 1937. a.

Nr. 4

Rechnädalal, 13. jaanuaril 1937 a.

XII aastakäik.

Tüüfus Wõrus

Üks haige suri, teised wiibivad haiglas.

Witmasel ajal on Wõrus tulnud esile tüüfuste juhte. Praegu wiibid Wõru haiglas rawimisel kaks wõrulast-naist, kuna üks juhtum lõppes surmaga. Seni pole aga märgata taubi lewinemist, mis pärast pole arwata Wõrus selle õhtitkust.

Põdrafiime härra dr. Piho poole, kes seletas meile, et ühtkuud tüüfuste juhte on Wõrus tulnud ette igaal talwel. Na keelord pole Wõrus märgata selle taubi kollet, kuna senised haiguste juhtumid on esile tulnud erikohtadest. Naste on aga teha kindlaks taubi nokatamise allikaid, kuid wõib arwata, et tüüfus Wõrus on puhtenud kas toiduainetest wõi joogiweest. Samuti wõib tüüfus nakatada ka puudutamise teel. Nooremad inimesed, kes haigestuvad

tüüfusse, pääsewad kehtmiselt ¼ haigustumiseft, kuna wanematel inimestel lõpeb enamikus tüüfus suremisega. Tüüfuste nakatamise wastu mõjub ka wafitiinide tarwittamine, mida on saada ka Wõru aptestides.

Dr. H. Piho arwates wõib Wõrus tüüfus wõtta tõsisema ilme siks, mill ilmed weel 1—2 haigustujuhtu.

Puudusi terwishoiu ajal.

Sotsiaalministri abi Wõltus informeeris ajakirjanikke neil päewil toimunud ma- ja linnaarstide koosolekust. Suuremad puudused on koostitewishoiu alal; tuleb laiendada järelewalwet ning pödrata tähelepanu hammastele, maal on palju wiletsaid koostitewishoiu

maju jne. Oluford näitab siiski paranemise tunnuseid; kehtewad haigemajad, nõuanõlad ja on loota jaos'onnaarstide wõrgu suurenemist juba ajates 1. aprillist f. a. Oli weel kõne „all siigltteenijate arstide andmise teed ja suawahendite hinnad, mis on liiga kõrged.

Gripiitud Eänne-Euroopas.

Gripiitud teeb suurt häwitud. Eänne-Euroopas ja Jangtomaal. Saksamaal on suruud nädalas 535 inimest 100.000 kohta ja Londonis on 1400 poliisimehiku reast wäljas. Tõwarand palju tuleb ette haigestumist kaitsewäes, ametastutest ja tehastest.

1937. aasta 13. jaanuari ajalehes Elu ilmunud artikkel „Tüüfus Wõrus“²⁶

Doktor Piho töötas Võru linnahaiglas ka pärast sõda ja kui tema elamine Lembitu tänaval sõja ajal hävines, elas Piho üürikorterites. 1950. aastatel elas ta perekond Vahtra juures aadressil Antsla maantee 2c, kus R. Piho käsutusse anti maja esimesel korrusel korrusel, millest üks oli kabinet, köök ja esik. Piho elas üksi ja tema juures käis iga päev abiks koduabiline, keda rahva seas tunti Murumunana ja kes abistas Dr Piho hommiku-, lõuna-, ja õhtusöögi valmistamisel.

²⁶ VKTA 503:4

Pärast sõda oli Rudolf Piho alkoholilembeline ja see tõi kaasa ka pahandusi, sest siis unustas ta oma arstitöö ja sageli juhtus, et linna allakäinud inimesed leidsid end üha sagedamini R. Piho juures joomas. Paljud eluheidikud kasutasid kergeusklikku Piho ära, tulles tema ukse taha ninarätikuga, et Piholt raha saada.

1956. aasta veebruaris saabus Siberist asumiselt tagasi raskesti haige Võru hambaarst ja seltskonnategelane Linda Suursaar, kes oli doktor Piho kaaslane Võru Tiisikuse Vastuvõitlemise Seltsist. Doktor Piho hakkas teda ravima, valmistades oma ravimid maarohtudest. Peagi hakkas Linda paranema ja olukord stabiliseerus. Tänu Pihole elas Linda Suursaar 1970. aastani.²⁷

1959. aasta kevadel juhtus Rudolf Pihoga suur õnnetus: joomingu käigus oli ta kõvasti kukkunud ja tema ribid olid katki. Anu Vahtra kutsus doktor Pärgi, kes oli tolleaegne südamearst Võrus. Dr Pärg vaatas Piho üle ja sidus talle käterätiku ümber keha, et ribid saaksid taastuda ja paraneda.

1963. aastal saadeti dr Piho kohtuotsuse alusel illegaalse abordi tegemise eest asumisele Gruusiasse. Pärast tagasitulekut hakkas dr Piho haigeid jälle vastu võtma perekond Siivaku üürnikuna aadressil Antsla maantee 8, kus tal oli avatud väike kabinet. Ta oli hinnatud ja otsitud üldarst ja tema juurde tulid paljud abi saama. Tasapisi R. Piho elujärg paranes, sest ta oli alkoholi tarvitamisest täielikult loobunud.²⁸ Asumisele saatmisega lõppes ka dr Piho töö Võru linnahaigla arstina

Võrumaa muuseumi kogudes on doktor Piho kohta dokumentaalset materjali (rohtude signatuurid, dokumentide koopiad õpingute ajast Tartus), fotosid, tema kasutuses olnud esemeid: arstikittel, ukseilt, kaks arstitooli, arstiriistade kapp ja lamamiskušett (vt lisa 7).

---

²⁷ VK 4823:9 Polkovnikova, Rita 2001. Gustav Suursaare perekonna küüditamine 14. juunil 1941. Õpilasuurimus. Võru.

²⁸ Dr Rudolf Piho meenutab Anu Vahtra.